

Verslag van het rondje sporenonderzoek aan boord van de turftjalk 'Vertrouwen', d.d. 09-06-2023 te Harlingen.

De Hollandse, of mogelijk Utrechtse, tjalk is vermoedelijk gebouwd in Wilnis of daar in de buurt. Gezien de ruitenplaat die het voordek en achterdek vormen is het mogelijk een eind 19^e -eeuws schip. In haar actieve tijd als vrachtschip is er turf mee vervoert van Vinkeveen naar Utrecht. De losplaats was de Witte Vrouwesingel aldaar.

Op dit moment staat er een woonark opbouw op het schip en daardoor is van het oorspronkelijke schip niet veel meer te zien.

Wat we wel gezien hebben:

Voorschip.

- Als afdichting op de voorsteven is waarschijnlijk hout gebruikt geweest, nu is de bovenkant van de voorsteven open.
- Op de voorzijde van de stevenbalk is de bevestiging voor het voorstag nog aanwezig. Later is er over de voorstevenbalk een soort vorkconstructie geweest waarop toen het voorstag was bevestigd, getuige oude foto's.

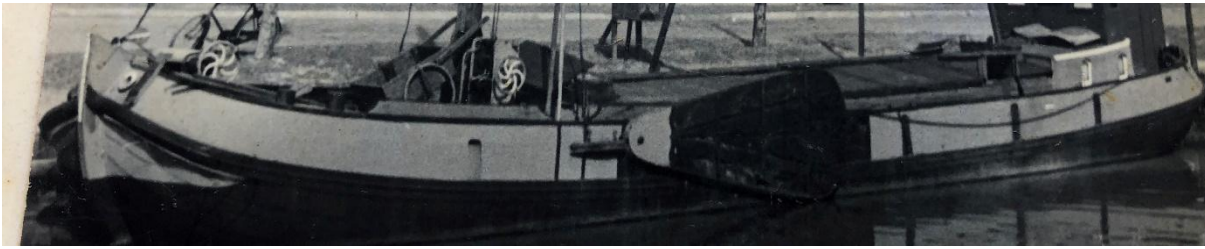

- Op het voordek, zijn in de vorm van twee geklonken ogen en verder aan de binnenzijde van de kop, sporen aangetroffen die wijzen op een braad of ankerspil. Op foto's uit de jaren vijftig is echter op die plaats een ankerlier te zien die er niet meer is. Van deze lier zijn overigens op het dek geen sporen meer te zien.
- Ook is er op het voordek nog een vooronderluik te zien, waarvan de klep later is vervangen door de huidige.
- Er staan nu aan zowel aan bakboord als aan stuurboord twee "moderne" bolders omringt door een plaat welke aan het potdeksel vastzit. In het boeisel, en dan met name aan de buitenkant, ter hoogte van de bolders is klinkwerk te zien van de oorspronkelijke bolders. Dit klinkwerk behoorde aan gegoten gietijzeren bolders welke aan het boeisel waren geklonken, zoals dat nu nog te zien op het achterdek.

- Op oude foto's is te zien dat er houten beretanden op de kop langs de kluisgaten waren aangebracht. Overigens is ook op oude foto's te zien dat er ringen rondom de kluisgaten waren bevestigd welke in twee kleuren waren geschilderd, de bovenste helft een lichte kleur en de onderste helft een donkere kleur.

- ook zijn op oude foto's naamborden te zien die op het voorschip, tussen de voorbolders en de verstaging, op het potdeksel stonden. Tevens is er ook op foto's te zien dat er zetboorden op het potdeksel stonden ter hoogte van het ruim.

Achterschip

- Ook de achtersteven is ons inziens in het verleden afgedekt geweest met hout. Nu is er, net zoals bij de voorsteven, geen afdichting. Aan de achtersteven is nog een geklonken kikker aanwezig die destijds werd gebruikt om de grondtakel van de roerlichter vast te zetten.

- Het achteronder, wat meestal als slaapplek werd gebruikt, had in het achterschip, aan weerszijde van de achtersteven, ovale liggende poortje waardoor er daglicht binnen viel in het achteronder. Deze poortjes zijn aan de binnenkant afgedekt met een stalen plaatje welke met klinknagels zijn aangebracht. Verder valt op dat er op het achterdek geen sporen te vinden zijn die duiden op een eventueel schijnlicht, hierdoor valt er geen daglicht meer in het achteronder sinds de poortjes in het achterschip zijn dichtgemaakt. Het is aannemelijk dat de betreffende poortjes in 1960 zijn dichtgemaakt toen het schip werd verbouwd tot woonark.

- Op een oude foto lijkt te zien dat het achterdek hoger was dan het gangboord en voordek. Dit is op dit moment niet te zien daar de ark opbouw nog op het schip staat.

- verhoogt achterdek achter de puts

-Ondanks dat op het achterdek geen sporen van zwaardlieren zichtbaar waren, hebben die er volgens oude foto's wel op gestaan.

-Aan zowel bakboord als aan stuurboord zijn de aan de binnenkant van het boeisel geklonken gietijzeren bolders nog aanwezig.

Roef

Nadat we in het achteronder onder de vloer van de ark opbouw hebben kunnen kijken, leek het erop dat we een spant zagen waarin gaten te zien waren. Mogelijk is aan dit spant het voorschot van de roef bevestigd geweest. Als dat zo zou zijn is de roef van het schip ca 3 meter lang geweest, wat volgens oude foto's wel lijkt te kloppen. De ingang van de roef zat aan de bakboordzijde. Als de ark opbouw is verwijderd zullen er mogelijk sporen zichtbaar worden waarmee de precieze omvang van de roef uit kan worden herleid.

Tuigage

Van de oorspronkelijke tuigage hebben kunnen vaststellen, door het bekijken van oude foto's en sporen op het schip, dat de mast hoogstwaarschijnlijk strijkbaar was middels een contragewicht wat draaide door een kistluik. Ook dat de mast gesteund werd met aan bak en stuurboord ieder twee zijstagen en aan iedere kant een bakstag. Langs de mast aan bakboord stond een tuiglier. Verder hebben we sporen gezien van de plek waar de zwaarden hebben gehangen.

De zwaarden werden bediend met lieren die op achterdek stonden en waarvan, zoals al is vermeld, geen sporen zijn gevonden op het , in onze ogen, nog originele oorspronkelijke dek van ruitenplaat.

Advies

Als het schip, met respect voor de geschiedenis van het schip, zou worden gerestaureerd, zijn daar door de aanwezige historische foto's en sporen op het schip, voldoende historische gegevens beschikbaar om dat op een verantwoorde wijze te doen. Na zo'n restauratie zou er dan mogelijk in het ruim onvoldoende stahoogte zijn. Een suggestie om dat op een historische verantwoorde wijze op lossen is door het plaatsen van een zogenaamde laad of graan roef. Hierdoor ontstaat een beeld van een zeilend binnenvaartschip die lading kan innemen die volumineus is en droog moet blijven zoals aardappelen of graan.

Voorbeeld van laad of graan roef

Referenties

- Een schip wat vergelijkbaar is aan de 'Vertrouwen' is : (Zuid-) Hollandse tjalk 'Vertrouwen' RVEN ID 2163
- Naslag werk over tjalken: 'Met Zeil & Treil, De tjalk in binnen- en buitenvaart. Frits R. Loozeijer. Uitgave van De Alk b.v. Alkmaar 1999, ISBN 90 6013 087 1
- Deskundige binnen LVBHB m.b.t. kleuren: Theunis v.d. Meer 0566-689219

Hein Sommer 06 30009153

